

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008951	IES Ramón Otero Pedrayo	Ourense	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Historia da filosofía	2º Bac.	3	87

Réxime

Réxime de adultos

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	31
4.2. Materiais e recursos didácticos	32
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	32
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	33
6. Medidas de atención á diversidade	34
7.1. Concreción dos elementos transversais	34
7.2. Actividades complementarias	35
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	36
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	36
9. Outros apartados	37

1. Introducción

Esta programación didáctica desenvolve a materia de Historia da Filosofía para o 2º curso de Bacharelato tendo como referencia o Decreto XX/2022 de 2022 onde se define o curriculum da ESO e Bacharelato na CCAA de Galicia. A introdución á reflexión filosófica nesta materia afróntase cunha perspetiva histórica. Os modelos clásicos cos que se ten respondido aos problemas filosóficos universais e fundacionais desde a reflexión crítica e racional son estudados dende o século VII a.C ata o presente. Coa intención de por un lado de promover a madurez persoal e social do alumnado tanto teóricamente como na práctica, ao mesmo tempo que un achegamento crítico aos grandes contidos teóricos da disciplina.

Neste sentido Historia da filosofía é unha introdución a filosofía centrada en tres finalidades:

- 1) Ofrecer un marco conceptual e metodolóxico das inquietudes universais e fundacionais do ser humano ao longo da historia;
- 2) Fomentar os instrumentos de diálogo e escoita racional dunha sociedade democrática e ética coas ferramentas da argumentación racional; e
- 3) Adquirir as ferramentas para a reflexión crítica e creativa sobre un mesmo e sobre os problemas da sociedade contemporánea.

Esta introdución á filosofía fomenta a adquisición no alumnado de:

- a) unha perspectiva holística e interdisciplinar sobre os principais problemas filosóficos ao longo da historia
- b) un uso rigoroso e non dogmático da pluralidade de perspectivas filosóficas
- c) o pensamento autónomo e rigoroso
- d) o recoñecemento das diversas concepción e ideas sobre os problemas filosóficos.

A materia, sendo obrigatoria con 3 horas semanais, organizase cunha metodoloxía para favorecer unha aprendizaxe significativa. Traballárase para adquirir a cultura filosófica asociada aos contidos da materia dun xeito gradual, comprensivo, significativo; asimismo para a adquisición das ferramentas necesarias para a redacción de comentarios de textos cos criterios das probas de acceso a universidade.

O IES Otero Pedrayo está situado no barrio do Posío no concello de Ourense.

Neste curso académico 2023-2024, o departamento de Filosofía do IES Otero Pedrayo está formado por catro profesores definitivos.

As materias e horas asignadas ao departamento son as seguintes:

- Historia da Filosofía 2º de Bacharelato (5 grupos de diúrno e 1 de nocturno: 18 horas).
- Psicoloxía de 2º de Bacharelato (2 grupos de diúrno e 1 de nocturno: 12 horas).
- Filosofía 1º de Bacharelato (6 grupos de diúrno e 1 de nocturno: 21 horas).
- Filosofía de 4º ESO (1 grupo: 3 horas)
- Antropoloxía de 1º BACH (1 grupo: 4 horas)
- Educación en Valores Cívicos e Éticos (4 grupos: 4 horas).
- Proxecto competencial na ESO (4 grupos: 4 horas)

En total, 66 horas: 56 horas en materias da quenda de diúrno e 10 da quenda de nocturno.

A maiores, o departamento faise cargo dunha materia do departamento de Economía: Formación e Orientación Persoal e Profesional

O departamento imparte 70 horas lectivas repartidas en dúas quendas, correspondéndolle 10 horas á quenda de nocturno.

A relación de profesores e asignación de materias é a que segue:

Antonio Fernández Seoane (xefe de departamento; imparte 17 sesións, todas en diúrno):

- Historia da Filosofía: 2 grupos, 6 horas.
- Psicoloxía: 1 grupos, 4 horas.
- Filosofía de 1º de Bacharelato: 1 grupos, 3 horas.
- Antropoloxía de 1º de Bacharelato: 1 grupo, 4 horas.

Eloi Hervella González (imparte 17 sesións; 7 en diúrno e 10 en nocturno):

- Historia da Filosofía: 1 grupo en diúrno e 1 grupo en nocturno, 6 horas.
- Psicoloxía: 1 grupo en diúrno e 1 grupo en nocturno, 8 horas.
- Filosofía en 1º de Bacharelato: 1 grupos en nocturno, 3 horas.

María Soledad Rodríguez Vázquez (imparte 17 sesións, todas en diúrno):

- Educación en Valores Cívicos e Éticos: 4 grupos, 4 horas.

- Filosofía de 4º ESO: 1 grupo, 3 horas
 - Proxecto Competencial na ESO: 4 grupos, 4 horas
 - Filosofía en 1º de Bacharelato: 2 grupos, 6 horas
- Diego Lubián Prieto (imparte 18 horas, todas en diurno):

- Historia da Filosofía: 2 grupos, 6 horas.
- Filosofía de 1º de Bacharelato: 3 grupos, 9 horas.
- Formación e Orientación Persoal e profesional: 1 grupo, 3 horas

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Buscar, analizar, interpretar, producir e transmitir información relativa a feitos histórico-filosóficos, a partir do uso crítico e seguro de fontes e o dominio de técnicas sinxelas de investigación, para xerar coñecementos e producións propias sobre a historia dos problemas e ideas filosóficos.	1-2-3			1-3	40	3	3	
OBX2 - Recoñecer as normas e pautas da argumentación e o diálogo filosóficos, mediante a súa identificación e análise en distintos soportes e a través de diversas actividades, para aplicarlas con rigor na construción e exposición de argumentos e no exercicio do diálogo cos demais.	1-5		1		31	2-3		1-32
OBX3 - Comprender e expresar diferentes concepcións filosóficas historicamente dadas, mediante o achegamento ás súas fontes e o traballo crítico sobre estas, para desenvolver o coñecemento dun acervo que constitúe parte esencial do patrimonio cultural común.						1-2-3		1
OBX4 - Recoñecer a natureza esencialmente plural e diversa das concepcións filosóficas historicamente dadas, mediante a súa posta en relación dialéctica, de confrontación e complementariedade, para xerar unha concepción complexa e dinámica da historia do pensamento, e promover unha actitude tolerante e comprometida coa resolución racional e dialogada dos conflitos.	2					1-2-3		
OBX5 - Recoñecer o modo en que se formularon sucesivamente, a través de distintas épocas e concepcións filosóficas, os mesmos problemas filosóficos, mediante a análise e interpretación de textos e outros modos de expresión filosófica ou máis amplamente culturais historicamente dados, para afrontar tales problemas a partir da reflexión crítica sobre o coñecemento do achegado pola tradición.	2					1-2-3		1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX6 - Recoñecer as formas diversas en que os interrogantes filosóficos e os seus intentos de resposta se presentaron historicamente noutros ámbitos da cultura, mediante a análise interpretativa de textos e outras manifestacións pertencentes a eses ámbitos, para promover unha concepción sistemática, relacional e complexa da historia da cultura occidental e do papel das ideas filosóficas nela.	2					1-2-3		1
OBX7 - Analizar problemas fundamentais e de actualidade, mediante a exposición crítica de distintas posicións histórico-filosóficas relevantes para a comprensión e discusión daqueles, para desenvolver a autonomía de xuízo e promover actitudes e accións cívica e eticamente consecuentes.					40	1-2-3-4	1	

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Presentación da materia	Presentación da materia	1	1	X		
2	Do mito ó logos. O pensamento presocrático.	Pensamento mítico e cosmovisión filosófica. Os presocráticos: do monismo ó pluralismo substancial	5	8	X		
3	O período antropolóxico: os sofistas e Sócrates	Xiro antropolóxico. Protágoras, Gorgias e sofistas menores. Sócrates	5	6	X		
4	O período ontolóxico I: Platon	Vida e obra de Platón, Teoría das Ideas, cosmoxía, epistemoloxía, antropoloxía, ética e política platónicas	10	8	X		
5	O período ontolóxico II e Filosofía Helenística: Aristóteles	Vida e obra de Aristóteles, Teoría Hilemórfica, física, cosmoxía, teoría do coñecemento, antropoloxía, ética e política aristotélicas. As escolas dos períodos ético e relixioso da Filosofía Antiga (cinismo, estoicismo, escepticismo, hedonismo, neoplatonismo) e os filósofos máis relevantes	10	9	X		
6	Pensamento medieval	Filosofía e Cristianismo, os Pais da Igrexa e o pensamento escolástico	5	4		X	
7	Filosofía Renacentista	A nova ciencia, a Reforma, o escepticismo, Maquiavelo.	5	4		X	
8	Filosofía moderna I: Racionalismo	Vida e obra de Descartes, o método racional, o Suxeito, dualismo metafísico	10	6		X	

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
8	Filosofía moderna I: Racionalismo	cartesiano; o racionalismo spinozista	10	6		X	
9	Filosofía moderna II: Empirismo	Vida e obra de John Locke, a fundamentación filosófica do liberalismo político; vida e obra de David Hume, a epistemoloxía empiurista, o emotivismo moral.	10	9		X	
10	Filosofía moderna III: Criticismo e Ilustración	A ilustración. Vida e obra de Kant; a Crítica da Razón Pura e os límites do coñecemento; o deontoloxismo moral kantiano	10	10		X	X
11	Filosofía Contemporánea I: Marx	Vida e obra de Marx; DIAMAT, HISMAT, O Capital e a crítica do capitalismo, a proposta comunista	10	7			X
12	Filosofía Contemporánea II: Nietzsche	Vida e obra de Nietzsche; a crítica do Idealismo e do Cristianismo, a metafísica de artista.	5	5			X
13	Filosofía do século XX	Escola de Frankfurt, xiro lingüístico e filosofía analítica, Heidegger, Sartre e existencialismo, o existencialismo feminista de Simone de Beauvoir, Ortega y Gasset, María zambrano, o pensamento posmoderno.	14	10			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Presentación da materia	1

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	Cronograma do desenvolvemento do pensamento en Europa	TI	100
CA1.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	Esquema dos problemas filosóficos que atravesan a historia do pensamento		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	Idea do desenvolvemento do pensamento na historia		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Introducción á historia da filosofía. - A universalidade dos problemas aos que se enfrenta. - A historicidade das concepcións filosóficas propostas. - Os métodos de traballo en historia da filosofía.

UD	Título da UD	Duración
2	Do mito ó logos. O pensamento presocrático.	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento presocrático	PE	92
CA1.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento presocrático		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento presocrático	TI	8
CA1.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento presocrático		
CA1.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento presocrático		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O xurdimento da filosofía occidental en Grecia: o paso do mito ao logos. - A orixe grega da filosofía occidental. A filosofía noutras tradicións culturais. - A cosmovisión mítica. - A teorización filosófica como proposta dunha cosmovisión racional. - O pensamento dos presocráticos sobre a realidade.

UD	Título da UD	Duración
3	O período antropolóxico: os sofistas e Sócrates	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates	PE	92
CA1.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates	TI	8
CA1.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		
CA1.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada na confrontación entre sofistas e Sócrates		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O século V, o esplendor de Atenas. - A democracia ateniense e a época de Pericles. - Aspasia de Mileto e o papel das mulleres na cultura e na filosofía gregas. - A reflexión sofista sobre o individuo e a cidadanía. - A figura de Sócrates e o compromiso coa polis. - O problema da realidade. - O problema do coñecemento. - Os conceptos universais en Sócrates. - A antropoloxía na filosofía clásica.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O método socrático e o coñecemento de si. - A discusión ética. - O intelectualismo socrático.

UD	Título da UD	Duración
4	O período ontolóxico I: Platon	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada na filosofía de Platón e na súa relación co pensamento de Heráclito, dos pitagóricos, de Parménides e de Demócrito	PE	92
CA1.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada na filosofía de Platón en relación co pensamento de Heráclito, dos pitagóricos, de Parménides e de Demócrito		
CA1.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada na filosofía de Platón en relación co pensamento de Heráclito, dos pitagóricos, de Parménides e de Demócrito		
CA1.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada na filosofía de Platón	TI	8
CA1.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada na filosofía de Platón		
CA1.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada na filosofía de Platón		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada na filosofía de Platón		
CA1.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada na filosofía de Platón		
CA1.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofos e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada na filosofía de Platón e na súa relación co pensamento de Heráclito, dos pitagóricos, de Parménides e de Demócrito		
CA1.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada na filosofía de Platón		
CA1.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada na filosofía de Platón		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O problema da realidade. - A solución platónica: a teoría das ideas e o dualismo ontolóxico e a súa problematicidade. - O problema do coñecemento. - A teoría platónica do coñecemento. A dialéctica como saber. A reminiscencia. - A antropoloxía na filosofía clásica. - O dualismo antropolóxico platónico. A teoría da alma. - A discusión ética. - A fundamentación teórica da xustiza e as virtudes en Platón. - O debate político.

Contidos
- O isomorfismo ético-político en Platón: o estado xusto e o papel da educación.

UD	Título da UD	Duración
5	O período ontolóxico II e Filosofía Helenística: Aristóteles	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas	PE	92
CA1.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas na súa relación con Platón e os presocráticos		
CA1.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas na súa relación con Platón e os presocráticos		
CA1.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas	TI	8
CA1.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		
CA1.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		
CA1.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		
CA1.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofos e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas e na súa relación con Platón e os presocráticos		
CA1.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		
CA1.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada na filosofía de Aristóteles e das escolas helenísticas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O problema da realidade. - As críticas aristotélicas á teoría das ideas. Hilemorfismo, teoría das causas e teleoloxismo na natureza. - O problema do coñecemento. - O proceso de coñecemento segundo Aristóteles. Experiencia sensible e o traballo do entendemento. - A antropoloxía na filosofía clásica. - As funcións da alma en Aristóteles. - A discusión ética. - Eudemonismo e virtudes na ética aristotélica. - O debate político. - O ser humano como animal político. A reflexión aristotélica sobre a polis. - A época helenística. - Alexandre Magno. Da polis ao imperio.

Contidos
- Filosofía, ciencia e cultura no Helenismo. A figura de Hipatia de Alexandría.
- As grandes escolas morais no Helenismo. Estoicismo e Epicureísmo.

UD	Título da UD	Duración
6	Pensamento medieval	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino	PE	92
CA2.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		
CA2.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino e na súa relación con Platón e Aristóteles		
CA2.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación deste, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino	TI	8
CA2.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		
CA2.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		
CA2.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		
CA2.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofos e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino e na súa relación con Platón e Aristóteles		
CA2.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino na súa relación con Platón e Aristóteles		
CA2.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento de Agostiño de Hipona e Tomé de Aquino		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A asimilación do pensamento grego pola filosofía cristiá. Etapas e cuestións fundamentais na filosofía medieval. - O encontro do cristianismo coa filosofía grega. - A patrística: o neoplatonismo en Agostiño de Hipona. - A filosofía árabe e xudía. - A escolástica. O aristotelismo en Tomé de Aquino e a crise da escolástica en Guillerme de Ockham. - A personalidade polifacética de Hildegard von Bingen. - O problema da relación entre fe e razón na filosofía medieval. De Agostiño a Ockham.

UD	Título da UD	Duración
7	Filosofía Renacentista	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna	PE	92
CA2.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A relación do tema coa descuberta de América e a Reforma protestante		
CA2.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no humanismo na súa relación coethos e o pathos medieval e na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación deste, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna	TI	8
CA2.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.4 - Soste o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofos e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		
CA2.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada na ciencia renacentista e no rexurdir do escepticismo como base contextual do rexurdir da filosofía na época moderna		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O nacemento da modernidade europea. - O Renacemento. - A reforma protestante. - A revolución científica. - A cuestión da orixe e fundamento da sociedade e o poder na modernidade. - A ruptura co pensamento político medieval.

UD	Título da UD	Duración
8	Filosofía moderna I: Racionalismo	6

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	O método, a dúbida metódica, a primeira verdade, a metafísica cartesiana.		
CA2.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada na comprensión do contexto conformado pola Reforma, a revolución científica, especialmente na astronomía e de que xeito a procura dun método seguro é unha resposta ó escepticismo	PE	92

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento de Descartes en relación co escepticismo antigo e renacentista e co Idealismo antigo e cristiano		
CA2.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación deste, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento de Descartes		
CA2.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento de Descartes		
CA2.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento de Descartes		
CA2.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento de Descartes		
CA2.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento de Descartes	TI	8
CA2.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento de Descartes en relación co escepticismo antigo e renacentista e co Idealismo antigo e cristiano		
CA2.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento de Descartes en relación co escepticismo antigo e renacentista e co Idealismo antigo e cristiano		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento de Descartes		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O xiro epistemolóxico da modernidade. - O Racionalismo: René Descartes. - O debate metafísico na modernidade. - A teoría cartesiana das substancias.

UD	Título da UD	Duración
9	Filosofía moderna II: Empirismo	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista.	PE	92
CA2.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		
CA2.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no liberalismo político en relación co pensamento sofístico antigo e coa concepción meritocrática platónica e coa teolóxica agustiniana e na epistemoloxía empirista en relación coa dialéctica idealista e a abstracción e intuición aristotélicas e co nominalismo ockhamiano.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación deste, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		
CA2.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		
CA2.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		
CA2.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		
CA2.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no liberalismo político en relación co pensamento sofístico antigo e coa concepción meritocrática platónica e coa teolóxica agustiniana e na epistemoloxía empirista en relación coa dialéctica idealista e a abstracción e intuición aristotélicas e co nominalismo ockhamiano.	TI	8
CA2.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no liberalismo político en relación co pensamento sofístico antigo e coa concepción meritocrática platónica e coa teolóxica agustiniana e na epistemoloxía empirista en relación coa dialéctica idealista e a abstracción e intuición aristotélicas e co nominalismo ockhamiano.		
CA2.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no liberalismo político en relación co pensamento sofístico antigo e coa concepción meritocrática platónica e coa teolóxica agustiniana e na epistemoloxía empirista en relación coa dialéctica idealista e a abstracción e intuición aristotélicas e co nominalismo ockhamiano.		

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no liberalismo político e na epistemoloxía empirista		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O xiro epistemolóxico da modernidade. - O Empirismo: David Hume. - O debate metafísico na modernidade. - O materialismo desde Thomas Hobbes á ilustración. - A cuestión da orixe e fundamento da sociedade e o poder na modernidade. - A teoría do contrato social. Thomas Hobbes, John Locke e Jean-Jacques Rousseau.

UD	Título da UD	Duración
10	Filosofía moderna III: Criticismo e Ilustración	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico e ético kantiano		
CA2.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.	PE	84
CA2.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado		
CA3.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación co Revolución Francesa e o liberalismo		
CA3.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación coa corrente xeral da Ilustración e co feminismo contemporáneo		
CA2.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación deste, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico e ético kantiano		
CA2.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico e ético kantiano		
CA2.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico e ético kantiano		
CA2.4 - Soste o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico e ético kantiano	TI	16
CA2.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.		
CA2.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.		
CA2.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento epistemolóxico kantiano en relación con racionalismo e empirismo e na ética kantiana en relación coas éticas eudaimonistas e materiais da antigüidade e modernas.		
CA3.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado		
CA3.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado		
CA3.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado		
CA3.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado		
CA3.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación coa corrente xeral da Ilustración e co feminismo contemporáneo		
CA3.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación coa corrente xeral da Ilustración e co feminismo contemporáneo		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación coa corrente xeral da Ilustración e co feminismo contemporáneo		
CA3.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento feminista ilustrado en relación coa corrente xeral da Ilustración e co feminismo contemporáneo, especialmente coa posmodernidade		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debate metafísico na modernidade. - A cuestión da orixe e fundamento da sociedade e o poder na modernidade. - A Ilustración como cumio da modernidade. - O proxecto ilustrado: potencia e límites da razón. - Os dereitos do home. - A filosofía crítica de Immanuel Kant e o problema da metafísica como ciencia. - A ética formal kantiana fronte ás éticas materiais (éticas da felicidade e utilitarismo). - O pensamento feminista desde a ilustración. - A reclamación do carácter de suxeito das mulleres: Mary Wollstonecraft e Olympe de Gouges.

UD	Título da UD	Duración
11	Filosofía Contemporánea I: Marx	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento de Marx: HISMAT, crítica do capitalismo e alternativa comunista	PE	92
CA3.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento de Marx na súa relación coa revolución industrial, a construción histórica do capitalismo e o movemento obreiro		
CA3.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento de Marx en relación co Idealismo, a economía política e o socialismo utópico francés, a revolución industrial, a construción histórica do capitalismo e o movemento obreiro		
CA3.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento de Marx	TI	8
CA3.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento de Marx		
CA3.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento de Marx		
CA3.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento de Marx		
CA3.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento de Marx		
CA3.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofos e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento de Marx en relación co Idealismo, a economía política e o socialismo utópico francés		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento de Marx en relación co Idealismo, a economía política e o socialismo utópico francés, a revolución industrial, a construción histórica do capitalismo e o movemento obreiro		
CA3.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento de Marx		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O cuestionamento do proxecto político da ilustración desde o século XIX á actualidade. - O pensamento revolucionario de Marx: dialéctica e materialismo histórico. - A creba do pensamento filosófico occidental. - O pensamento feminista desde a ilustración. - A loita polos dereitos civís e políticos das mulleres durante os séculos XIX e XX. Simone de Beauvoir.

UD	Título da UD	Duración
12	Filosofía Contemporánea II: Nietzsche	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		
CA3.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche en relación coa cultura occidental idealista e cristiá	PE	92

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche en relación coa cultura occidental idealista e cristiana		
CA3.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		
CA3.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		
CA3.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		
CA3.4 - Soster o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		
CA3.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche	TI	8
CA3.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche en relación coa cultura occidental idealista e cristiana		
CA3.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche en relación coa cultura occidental idealista e cristiana		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada no pensamento de Nietzsche		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O cuestionamento do proxecto político da ilustración desde o século XIX á actualidade. - A creba do pensamento filosófico occidental. - A crítica á cultura occidental en Nietzsche. Nihilismo e transvaloración. - O pensamento feminista desde a ilustración.

UD	Título da UD	Duración
13	Filosofía do século XX	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Adquirir e expresar un coñecemento significativo das máis importantes propostas filosóficas que se sucederon ao longo da historia, a través da indagación sobre elas e a identificación das cuestións ás que responden.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca..	PE	92
CA3.8 - Afrontar os grandes problemas filosóficos no seu dobre aspecto histórico e universal, a través da análise e exposición crítica das condicións culturais que permitiron a aparición e evolución daqueles en distintos momentos da historia.	O anterior en relación coa Ilustración e o desenvolvemento de ciencia e técnica e o seu uso político, co positivismo, co vitalismo nietzscheano e co esencialismo (Filosofía da identidade)		
CA3.9 - Comprender a dimensión temporal e universal dos problemas filosóficos máis importantes, comparando mediante esquemas ou outros produtos ou actividades o tratamento filosófico que se fai deles en distintas épocas, escolas, tradicións, autoras e autores.	O anterior en relación coa Ilustración e o desenvolvemento de ciencia e técnica e o seu uso político, co positivismo, co vitalismo nietzscheano e co esencialismo (Filosofía da identidade)		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Xerar un coñecemento rigoroso de fontes e documentos filosoficamente relevantes, aplicando técnicas de busca, organización, análise, comparación e interpretación destes, e relacionándoos correctamente con contextos históricos, problemas, teses, autoras e autores, así como con elementos pertencentes a outros ámbitos culturais.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		
CA3.2 - Construír xuízos propios sobre problemas histórico-filosóficos, a través da elaboración e presentación de documentos e traballos de investigación sobre estes con precisión e aplicando os protocolos ao uso, tanto de forma individual como grupal e cooperativa.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		
CA3.3 - Empregar argumentos de modo rigoroso, recoñecendo e aplicando normas, técnicas e pautas lóxicas, retóricas e argumentativas, e evitando modos dogmáticos, falaces e nesgados de soste opinións e hipóteses.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		
CA3.4 - Soste o hábito do diálogo argumentativo, empático, aberto e construtivamente comprometido coa procura do coñecemento, a través da participación activa, respectuosa e colaborativa en cantas actividades se propoñan.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		
CA3.6 - Identificar, comprender e debater sobre os principais problemas, ideas, teses e controversias filosóficas da historia do pensamento, a través da análise e comentario crítico de textos e documentos filosóficos ou relevantes para a filosofía.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.	TI	8
CA3.7 - Xerar unha concepción plural, dialéctica, aberta e crítica da historia do pensamento, a través da comprensión, a realización de sínteses comparativas e a exposición das relacións de oposición e complementariedade entre teses, escolas, filósofas e filósofos dunha mesma época ou tradición ou de distintas épocas e tradicións.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		
CA3.10 - Adquirir unha concepción sistémica e relacional da historia da cultura occidental, e do papel das ideas filosóficas nela, mediante a análise, comentario e comparación de textos ou documentos literarios, historiográficos, xornalísticos, científicos ou relixiosos, así como de calquera outra manifestación cultural, nos que se expresen problemas e concepcións filosoficamente relevantes.	O anterior en relación coa Ilustración e o desenvolvemento de ciencia e técnica e o seu uso político, co positivismo, co vitalismo nietzscheano e co esencialismo (Filosofía da identidade)		
CA3.11 - Desenvolver a autonomía de xuízo e promover formulacións, actitudes e accións ética e civicamente consecuentes con respecto a problemas fundamentais da actualidade, a partir da comprensión de ideas, teorías e controversias histórico-filosóficas que poidan contribuír a clarificar tales problemas, e a elaboración de propostas de carácter crítico e persoal con respecto a estes.	A competencia centrada na Escola de Frankfurt, na filosofía analítica, no raciovitalismo e a razón poética, no pensamento de Heidegger, de Sartre na filosofía posmoderna na diferenca.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- O cuestionamento do proxecto político da ilustración desde o século XIX á actualidade.
- A crítica aos totalitarismos no século XX: da dialéctica da ilustración na Escola de Frankfurt á banalidade do mal en H. Arendt.
- A creba do pensamento filosófico occidental.
- Alén do suxeito da modernidade. Posmodernidade, deconstrución e pensamento feble.
- O xiro lingüístico na análise dos problemas filosóficos. Wittgenstein e a filosofía analítica.
- O Existencialismo.
- A analítica do ser-aí. Heidegger.
- Existencia humana e liberdade radical. Sartre.
- O pensamento feminista desde a ilustración.
- A loita polos dereitos civís e políticos das mulleres durante os séculos XIX e XX. Simone de Beauvoir.
- O pensamento feminista na actualidade.
- A filosofía española no século XX: do raciovitalismo de Ortega y Gasset á razón poética de María Zambrano.
- O pensamento galego no século XX.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A cultura filosófica asociada aos contidos das materias require de explicacións profesorais, a clásica lección; porén, na medida en que a determinación da praxe docente polo currículo o permita, os conceptos, ideas, teorías e procedementos filosóficos esixen, para unha real asimilación dos mesmos, de experiencias prácticas: lectura, diálogo, comentario de texto, reflexión persoal do alumnado que incorpore eses conceptos ou os defronte con ideas e teorías filosóficas. Esta última parte queda seriamente comprometida pola escandalosa falta de correlación entre programa e tempo dispoñible.

En xeral, as materias adscritas ao departamento de Filosofía han de concibirse como o lugar e a ocasión para que, a partir das motivacións e circunstancias particulares de cada grupo e cada alumno, detecten, expresen e analicen (a través da experiencia e a participación) non só unha comprensión real das aportacións da Filosofía, senón tamén a implicación do conceptual e teórico cos problemas da realidade social, política, económica, multicultural e globalizada na que vivimos. Que o alumnado desenvolva a capacidade crítica e esperte nel a actitude de facer uso dela, é, a parte alén da adquisición dunha mínima cultura filosófica, o obxectivo primordial.

Na medida do posible, tentárase atender aos seguintes criterios:

- Adaptación ás características do alumnado.
- Autonomía: facilitar a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo.
- Fomentar a participación do alumnado na dinámica xeral da aula.
- Motivación: procurar espertar o interese do alumnado pola aprendizaxe que se lle propón.
- Integración e interdisciplinabilidade: presentar os contidos cunha estrutura clara, mostrando as relacións entre os contidos de Filosofía e os doutras disciplinas doutras áreas. Isto por outra parte, non é máis que o desenvolvemento normal e propio da tarefa da filosofía.

• Rigor e desenvolvemento de capacidades intelectuais de certo nivel (analíticas, explicativas e interpretativas).
Estes criterios metodolóxicos atenden aos criterios de avaliación seguintes:

- Ler comprensivamente e analizar, de forma crítica, textos significativos e breves.
- Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas mostradas nos textos de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.

- Seleccionar e sistematizar información.
- Analizar e argumentar sobre temas propostos.

A forma de conseguir estes obxectivos queda, en cada caso, a xuízo do profesorado, consonte co propio carácter, a concepción do ensino e as características do seu alumnado.

Algunhas consideracións máis. Débese procurar que os alumnos e alumnas:

- a) engargen a filosofía coas súas inquedanzas persoais e co seu entorno social;
- b) amplíen o mundo no que viven, de modo que se integren nel, non so as realidades cotiás, senón tamén os problemas e a historia do conxunto da sociedade na que viven;
- c) se poñan en situación de considerar como cousa propia a cultura filosófica herdada e as cuestións ás que se abren no presente;
- d) escoiten con paciencia aos demais, se poñan no lugar do outro e sexan quen de condensar o escoitado;
- e) establezan as debidas relacións cronolóxicas dalgúns feitos relevantes da historia da sociedade, da política, da cultura, da filosofía ou da ciencia.

Resulta conveniente utilizar estratexias didácticas variadas, non só a clase maxistral e o traballo práctico sobre textos, polo que, malia a carencia obxectiva de tempo para a aprendizaxe por experiencias (incompatible de feito, pese ao estipulado na propia lei de educación, coa estrutura que xurde da correlación de contidos e horas lectivas), procurárase alomenos presentar de cando en vez contido videográfico, especialmente entrevistas con filósofos e filósofas relevantes.

En canto aos materiais e recursos didácticos, cabe apuntar que o material de base, desenvolvido polo profesorado, se proporcionará aos alumnos. Poderán aconsellarse libros de texto, non obrigatorios, que poderán ser empregados como apoio informativo. Poderanse empregar outros medios e fontes de información que o profesorado estime oportunos: dicionarios, historias, textos clásicos, revistas, xornais, páxinas web...

Por iso, ademais das aulas, poderanse utilizar outros espazos de que dispón o centro (biblioteca e aulas de informática, fundamentalmente) para levar a cabo as diferentes tarefas.

O profesorado do departamento terá activas as súas aulas virtuais, como ferramenta de apoio á docencia.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Apuntes e recursos web nas aulas virtuais e outros

O material de base, nomeadamente apuntes confeccionados polo profesorado do departamento, pero tamén mapas, películas e vídeos, se proporcionará aos alumnos. Poderán aconsellarse libros de texto, non obrigatorios, que poderán ser empregados como apoio informativo. Poderanse empregar outros medios e fontes de información que o profesorado estime oportunos: dicionarios, historias, textos clásicos, revistas, xornais, páxinas web... O profesorado, se o estima oportuno, poderá pedir ou aconsellar a lectura dalgún libro axustado ao currículo da materia e, obviamente, das súas capacidades de lectura comprensiva.

Ademais das aulas, poderanse utilizar outros espazos de que dispón o centro (biblioteca e aulas de informática, fundamentalmente) para levar a cabo as diferentes tarefas.

O profesorado do departamento terá activas as súas aulas virtuais, como ferramenta de apoio á docencia.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Á parte da información recabada a través dos membros do departamento, no caso de alumnos do rexime de adultos que procedan do propio instituto no rexime ordinario, a avaliación inicial -a través dunha batería de preguntas- procurará converterse en repaso dalgúns cuestións clave pero tamén servirá como marco de referencia para afrontar o desenvolvemento da asignatura a través da revisión de:

- conceptos clave referidos aos distintos ámbitos da filosofía: epistemoloxía, metafísica, antropoloxía, ética e política;
- elementos clave desde o punto da evolución histórica da filosofía, recoñecendo épocas e autores significativos.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	1	5	5	10	10	5	5	10	10	10
Proba escrita	0	92	92	92	92	92	92	92	92	84
Táboa de indicadores	100	8	8	8	8	8	8	8	8	16

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	UD 13	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	5	14	100
Proba escrita	92	92	92	90
Táboa de indicadores	8	8	8	10

Criterios de cualificación:

En xeral, nas materias correspondentes a este Departamento realizarase algún tipo de exposición escrita ou oral para cada avaliación, na cal se abordarán os aspectos traballados nas clases ben a través de preguntas de desenvolvemento ou concreción teórica (preguntas tipo test) ben a través dun comentario de texto ben a través dalgunha exposición persoal onde o alumnado deberá expresar a súa madurez intelectual nos temas traballados. Para a cualificación desas probas seguirase un criterio global. Terase en conta non so a adquisición da cultura filosófica ligada ós contidos da materia, o cal tera un peso fundamental, senón tamén a precisión e o rigor na exposición, a coherencia e o nivel de profundidade acadado, a orixinalidade e a capacidade crítica, expresións de madurez persoal, valorándose ademais o esforzo por aplicar os coñecementos adquiridos.

En calquera caso os criterios de cualificación virán determinados polos seguintes criterios de avaliación xeral:

- Comprensión e asimilación de conceptos, ideas e teorías filosóficas.
- Capacidade crítica perante textos, discursos e mensaxes.
- Manexo de conceptos filosóficos na elaboración de reflexións, comentarios de texto, etc.
- Capacidade de análise e argumentación.

A nota da avaliación dependerá da cualificación das probas escritas e/ou orais nun 90% e nun 10% de traballos prácticos (comentarios de texto e/ou outras actividades).

En canto ás cualificacións, cabe apuntar que só a partir das 75 décimas se transforma a nota obtida en cada avaliación e no curso no número enteiro seguinte.

A nota final será a media aritmética das notas das tres avaliacións tendo en conta que o cálculo da media do curso farase coa nota real (coas décimas obtidas polo alumnado) e non a partir dos números enteiros dos boletíns concretados a partir das devanditas notas con decimais.

Un alumno que, chegado xuño, teña unha ou dúas avaliacións suspensas cun 3 ou máis, pode aprobar directamente na avaliación ordinaria sempre que a media das tres avaliacións supere os 5 puntos. Porén, un alumno que, chegado xuño, teña algunha avaliación con menos dun 3, deberá recuperar esa avaliación. Non se fará media se nalgunha avaliación o alumno non chega a 3 puntos; en tal caso, deberá recuperar a avaliación e obter máis de 3 puntos na mesma para poder facer media coas outras avaliacións.

Un alumno que, chegada a convocatoria ordinaria de xuño, non acade o aprobado coa media das tres avaliacións, deberá facer a recuperación das avaliacións suspensas. Se aínda así, a media non lle dá, a materia quedará suspenso.

No caso do alumnado de Bachelato, haberá unha avaliación extraordinaria nas datas previstas para a mesma.

Por último, faise constar que copiar na proba de control escrita ou en calquera dos outros traballos é motivo de retirada de exame e falta disciplinaria (leve). Igualmente cabe indicar que se o profesor ou profesora da materia tivese dúbidas razoables acerca da licitude dos medios empregados por algún alumno ou alumna para obter unha determinada cualificación nun exame poderá esixirlle no prazo dunha semana que se someta a unha defensa oral da materia correspondente ao mesmo.

Cráterios de recuperación:

Un alumno que, chegado xuño, teña unha ou dúas avaliacións suspensas cun 3 ou máis, pode aprobar directamente na avaliación ordinaria sempre que a media das tres avaliacións supere os 5 puntos. Porén, un alumno que, chegado xuño, teña algunha avaliación con menos dun 3, deberá recuperar esa avaliación. Non se fará media se nalgunha avaliación o alumno non chega a 3 puntos; en tal caso, deberá recuperar a avaliación e obter máis de 3 puntos na mesma para poder facer media coas outras avaliacións.

Un alumno que, chegada a convocatoria ordinaria de xuño, non acade o aprobado coa media das tres avaliacións, deberá facer a recuperación das avaliacións suspensas. Se aínda así, a media non lle dá, a materia quedará suspensa.

No caso do alumnado de Bachelato, haberá unha avaliación extraordinaria nas datas previstas para a mesma.

Na convocatoria ordinaria e na extraordinaria a correspondencia entre a nota da proba e a do boletín é como segue: as notas entre 5 e 7'49 levarán un 5; aquelas entre 7'5 e 8'99, un 6, e as comprendidas entre 9 e 10 un 7.

6. Medidas de atención á diversidade

Atenderase no posible ás circunstancias persoais do alumnado e ó contexto no que se desenvolve a súa educación. Proporcionaráselle axuda directa naquelas actividades que se realicen na aula, e animarase a todo o alumnado a preguntar todo aquilo que non entendan, facendo saber ao profesor as dificultades que teñen.

Se existise alumnado de altas capacidades ou cun maior nivel de coñecementos e, malia o esixente que é o curso de 2º de bacharelato en xeral, quixesen ampliar coñecementos, programaríanse medidas pedagóxicas complementarias:

- a) lecturas dirixidas de libros ou textos de maior dificultade conceptual; e
- b) actividades complementarias sobre aqueles temas que máis lles interesasen.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Respecto á diversidade e a igualdade, igualdade de trato e non discriminación	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación para a paz e prevención da violencia de xénero e contra persoas con discapacidade,	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Educación para a democracia, a cidadanía activa e os dereitos humanos	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12	UD 13
ET.1 - Respeto á diversidade e a igualdade, igualdade de trato e non discriminación	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación para a paz e prevención da violencia de xénero e contra persoas con discapacidade,	X	X	X	X	X
ET.3 - Educación para a democracia, a cidadanía activa e os dereitos humanos	X	X	X	X	X

Observacións:

Nas materias adscritas a este Departamento, algúns contidos da materia xa por si afondan e desenvolven estes elementos. En eidos coma o respecto á diversidade e a igualdade é especialmente patente. Aquí abórdanse coma contidos elementos transversais que deberían tratarse en todas as demais materias, fomentarse o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social. Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e a consideración ás vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.

Elementos transversais tales como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, a actitude emprendedora, e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Conferencia	Charlas Uvigo Divulgación Científica: Coñecerse a un mesmo. A importancia de enfrontarse ao teu outro lado.		X	

Observacións:

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Metodoloxía empregada
Resultados académicos normais (tasa reducida de suspensos) e ritmo de desenvolvemento das unidades didácticas adecuado dentro da disponibilidad real de tempo
Resultados académicos normais e clima de aula bo
Clima de aula bo

Descrición:

A programación e o ritmo de desenvolvemento da mesma no proceso ensino-aprendizaxe tentará adaptarse en función das características, capacidades, habelencias e actitude do alumnado, polo que atenderemos á relación entre a programación, o traballo na aula, os resultados que se vaian conseguindo.

Os resultados nas diferentes probas e en cada periodo de clase serán esenciais como indicadores da adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe. Igualmente, o diálogo permanente co alumnado, co titor de cada aula e cos pais a través do titor, o intercambio de información con outros docentes nas xuntas de avaliación, serán os instrumentosa empregar para revisar, avaliar e, se fose preciso, modificar a programación non só en función dos resultados académicos senón en función do desenvolvemento integral de todos os alumnos da aula.

Cabe lembrar ademais que unha das tarefas fundamentais das xuntanzas de Departamento será a de facer un seguimento avaliativo da programación. Se os nosos obxectivos non nos permiten acadar os resultados esperados, implicaría a necesaria revisión e modificación da presente programación. En consecuencia, a presente programación poderá ser obxecto dalgunha variación, previa conformidade dos membros do Departamento, en beneficio do proceso de ensino-aprendizaxe.

Neste sentido, a reflexión docente e a autoavaliación do desenvolvemento das programacións didácticas levarase a cabo ao finalizar cada avaliación.

No caso da Historia da Filosofía de 2º de bacharelato temos unha avaliación externa, que con todas as súas limitacións nos orienta cada curso.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación e o ritmo de desenvolvemento da mesma no proceso ensino-aprendizaxe tentará adaptarse en función das características, capacidades, habelencias e actitude do alumnado, polo que atenderemos á relación entre a programación, o traballo na aula, os resultados que se vaian conseguindo.

Os resultados nas diferentes probas e en cada periodo de clase serán esenciais como indicadores da adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe. Igualmente, o diálogo permanente co alumnado, co titor de cada aula e cos pais a través do titor, o intercambio de información con outros docentes nas xuntas de avaliación, serán os instrumentosa empregar para revisar, avaliar e, se fose preciso, modificar a programación non só en función dos resultados académicos senón en función do desenvolvemento integral de todos os alumnos da aula.

Cabe lembrar ademais que unha das tarefas fundamentais das xuntanzas de Departamento será a de facer un seguimento avaliativo da programación. Se os nosos obxectivos non nos permiten acadar os resultados esperados, implicaría a necesaria revisión e modificación da presente programación. En consecuencia, a presente programación poderá ser obxecto dalgunha variación, previa conformidade dos membros do Departamento, en beneficio do proceso de ensino-aprendizaxe.

Neste sentido, a reflexión docente e a autoavaliación do desenvolvemento das programacións didácticas levarase a cabo ao finalizar cada avaliación.

No caso da Historia da Filosofía de 2º de bacharelato temos unha avaliación externa, que con todas as súas limitacións nos orienta cada curso.

Aqueles aspectos que consideremos oportunos proceder a modificalos, indicaranse na Memoria de remate deste curso 2023-2024, melloras que se recollerán na programación do vindeiro curso 2024-2025.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008951	IES Ramón Otero Pedrayo	Ourense	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Proxecto competencial	2º ESO	1	35

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	4
4.1. Concrecións metodolóxicas	8
4.2. Materiais e recursos didácticos	8
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	9
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	9
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	10
6. Medidas de atención á diversidade	10
7.1. Concreción dos elementos transversais	10
7.2. Actividades complementarias	11
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	11
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	12
9. Outros apartados	12

1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a materia de Proxecto Competencial do 2º curso da ESO, ten como referencia o currículo que establece Decreto 156/2022 do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Para a elaboración das unidades didácticas que desenvolverá a programación tívose como referencia un currículo que ten como obxectivo o desenvolvemento das competencias transversais mediante a realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. e que se pode configurar neste curso como un proxecto interdisciplinar en colaboración con distintos axentes sociais.

Outro aspecto que foi tido en conta á hora de deseñar a presente programación foi o centro no que se ía implementar: as características do mesmo, as do seu alumnado e o seu entorno.

Esta programación didáctica está pensada para ser levada á práctica no IES Ramón Otero Pedrayo, que foi o primeiro instituto da provincia de Ourense e trátase dun dos centros de ensino público máis antigos da provincia e un dos centros educativos con máis tradición e historia de Galicia.

En canto ao alumnado, temos tres grupos de 2º da ESO formado por alumnos e alumnas con idades comprendidas entre os 13 e 15 anos. Detallaremos a continuación os estudantes de cada grupo en concreto.

En 2º ESO A temos 13 alumnos matriculados.

No grupo de 2º ESO B temos 11 alumnos e alumnas matriculados nesta materia, entre os que destacamos dous alumnos TDAH.

Por último, temos 18 estudantes dentro do grupo de 2º ESO C, onde hai tamén un alumno TDAH.

Todos estes aspectos serán tidos en conta a nivel metodolóxico e na realización dos grupos de traballo.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Deseñar un plan de traballo para a realización dun proxecto ou a resolución dun problema a través da definición de obxectivos e das accións para acadalos, tendo en conta as necesidades da contorna.	1			1	1-5	3	1-2-3	
OBX2 - Desenvolver o proxecto segundo a planificación prevista mobilizando conxuntamente as competencias transversais que se requiran.	1-3		5	3	1-3	2	3	
OBX3 - Presentar os resultados asociados ao proxecto competencial empregando dun xeito respectuoso estratexias e ferramentas de comunicación adecuadas cunha linguaxe verbal e corporal positiva, con control das emocións negativas e, de ser o caso, co uso de recursos informáticos e audiovisuais.	1-5	3	3	2-3	1-3			3-4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Habilidades persoais	Actividades relacionadas con manexar as habilidades persoais do grupo. Coñecer aos compañeiros e coñecerse a si mesmos.	33	11	X		
2	Habilidades sociais	Aprenderemos, a través de diferentes actividades guiadas, como potenciar as habilidades sociais dos nosos estudante. Trataremos por exemplo a igualdade e o respecto entre os estudantes.	33	13		X	
3	Xestión emocional	Proxecto no que se traballarán as emocións e a xestión de problemas.	34	11			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Habilidades persoais	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executa as accións adecuadamente		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolve adecuadamente as incidencias		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valora os resultados correctamente.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Presentar o proxecto realizado en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
2	Habilidades sociais	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executar as actuacións planificadas.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolver as incidencias xurdidas.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Expoñer os traballos realizados en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
3	Xestión emocional	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executar as actuacións planificadas.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolve as incidencias correctamente.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Expoñer os traballos realizados en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición.		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles.

Contidos

- Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta.
- Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

4.1. Concrecións metodolóxicas

En cada trimestre levarase a cabo un proxecto en relación coas habilidades sociais, persoais e emocionais para conseguir que o noso alumnado acade un crecemento persoal en relación ao grupo e a si mesmo. A temática foi escollida debido á detección da necesidade de temas coma o respecto e a igualdade dentro das aulas.

As actividades propostas ao longo do curso están dirixidas a reforzar os aspectos máis transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinabilidade e a conexión entre os distintos tipos de coñecemento. A finalidade é fomentar as relacións sanas entre o alumnado e desenvolver a confianza, autoestima, autonomía e traballo en equipo. O proxecto será realizado en grupos de traballo cooperativo, nos cales cada alumna ou alumno adopta un rol concreto e asume tarefas individuais que integrarán o resultado final do proxecto.

Na PRIMEIRA AVALIACIÓN, explícase a finalidade do proxecto: pescudar e buscar información sobre as distintas habilidades persoais e como se poden mellorar. Realizaranse diferentes actividades, entre as que destacamos unha delas que leva por título: "Coñécete a ti mesmo/a". O seu obxectivo é que os nosos estudantes identifiquen os rasgos da súa personalidade que deben tratar de mellorar e tamén que se coñezan mellor entre os seus compañeiros e compañeiras. Tamén se traballará a Violencia de Xénero a través de diferentes debates cos estudantes para que poidan desenvolver un pensamento crítico sobre o tema.

Na SEGUNDA AVALIACIÓN, unha vez que os alumnos xa traballaron as habilidades persoais, centrarémonos en mellorar as habilidades sociais mediante diferentes tarefas que englobarán o proxecto deste segundo trimestre. Por exemplo, realizaranse actividades relacionadas coa asertividade e sobre como solucionar conflitos.

Na TERCEIRA AVALIACIÓN, teremos o obxectivo de traballar a xestión emocional, tan necesaria hoxe en día en calquer aula. Realizaremos actividades nas que diferenciaremos as diferentes emocións. Por exemplo, realizaremos diferentes debates relacionados co tema.

Terán liberdade no emprego de materiais e modelos, dándolle a máxima difusión. As actividades que se realizan no proxecto poderán ser difundidas mediante breves presentacións polo centro.

Neste proxecto, trabállanse as todas as competencias clave contribuíndo interdisciplinarmente as seguintes materias:

- Matemáticas (uso de datos estatísticos e táboas en noticias da vida real nalgunha das actividades).
- Lingua Castelá (expresión oral e escrita, comprensión da información, lectura de textos...).
- Lingua Galega (expresión oral e escrita, comprensión da información, lectura de textos...).
- Educación en Valores Cívicos e Éticos (comportamento social, respecto á cultura e aos compañeiros/as...).
- Educación Plástica e Visual (deseño do formato de presentación dalgunha das actividades levadas a cabo).

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ordenador.
Pegamentos, colas.
Cartulinas e cartóns.
Programas para as presentacións (Canva, Genially, PowerPoint...)

O espazo habitual no que se desenvolverán as clases consiste nunha aula convenientemente equipada cun encerado dixital e outro tradicional, dispoñendo o alumnado de pupitres individuais, o que facilitará os necesarios cambios na súa distribución para o traballo grupal.

Parte das sesións serán levadas a cabo na aula de informática onde os grupos buscarán a información

correspondente e comezarán a redactar as súas propostas.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Ao inicio de curso, nas primeiras sesións, realizarase unha proba inicial baseada en competencias clave que consiste nunha actividade oral na que se pretende coñecer ao alumnado con diferentes preguntas abertas. O seu obxectivo é facilitar información sobre distintos aspectos do alumnado, tales como posibles dificultades de aprendizaxe ou capacidades por riba da media do grupo. A dita información servirá para programar as adaptacións precisas, así como para a elaboración das actividades de reforzo e de ampliación no caso de ser necesarias. Os resultados da dita proba daranse a coñecer durante unha reunión establecida polo centro ao inicio do curso e na que se atopará a totalidade da xunta avaliadora. En función dos resultados obtidos, e sempre coa intervención do departamento de orientación levaranse a cabo as medidas de atención pertinentes.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	33	33	34	100
Táboa de indicadores	100	100	100	100

Criterios de cualificación:

Entre os procedementos de avaliación:

- PRIMEIRA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.
- SEGUNDA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.
- TERCEIRA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de cotexo nas que se avaliarán aspectos de traballo cooperativo, desempeño de rol concreto, realización de tarefas individuais, presentación, orde...

A nota da avaliación ordinaria en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

Criterios de recuperación:

No caso de que un alumna/o non realice as tarefas asignadas ou non coopere adecuadamente no grupo de traballo dificultando o desenvolvemento do proxecto, terá que realizar unha proba escrita, a cal constará de distintas preguntas test de resposta única sobre diferentes aspectos relacionados coas habilidades persoais, sociais e traballo en equipo.

A nota de dita proba representará a nota da avaliación parcial correspondente.

De igual xeito, no caso de que unha alumna/o teña dúas avaliacións suspensas, deberá realizar unha proba escrita final, con preguntas test de resposta única sobre diferentes aspectos traballados neste proxecto.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Ao alumnado que durante este curso académico esté en segundo da ESO con esta materia pendente, se lle exixirá o mesmo grao mínimo de consecución que ao alumnado que cursa a materia por primeira vez.

Este alumnado, deberá facer e entregar un proxecto de temática libre. De este modo:

Na primeira avaliación entregará un dossier coa planificación e escolla da temática do proxecto.

Na segunda avaliación amosará as distintas fases de execución do proxecto.

Na terceira avaliación presentará o proxecto final.

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de cotexo e rúbricas asociadas aos anteriores procedementos. Nestas rúbricas avaliaranse aspectos como a realización de tarefas encomendadas, presentación, orde, produto finais, claridade expositiva...

A nota da avaliación ordinaria en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

6. Medidas de atención á diversidade

Para os alumnos/as con necesidades específicas de apoio educativo serán deseñadas de xeito específico de modo que se facilite o desempeño do seu rol no proxecto. Do mesmo modo, prestaráselle unha maior atención na aula e nas actividades fóra da aula, estando pendentes en todo momento do seu desempeño así como da consecución das súas tarefas individuais. Todo isto sen prexuízo de que a medida que avance o curso poida detectarse a necesidade deste tipo de actividades individualizadas noutros alumnos/as establecéndose, de ser o caso, os necesarios reforzos educativos.

Por outra banda, tamén están previstas actividades de ampliación para aquel alumnado que presente un maior ritmo de aprendizaxe. Tratarase de actividades motivadoras, que en todo caso vaian máis aló dos xa afianzados mínimos da materia e que supoñan un maior desafío na busca de información, así como a interrelación dos diferentes contidos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Comprensión da Lectura	X	X	X
ET.2 - Expresión Oral e Escrita	X	X	X
ET.3 - Comunicación Audiovisual	X	X	X
ET.4 - Competencia Dixital	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X

Observacións:

No deseño de actividades á hora de traballar en grupo:

- Fomentaranse de maneira transversal a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais.
- Promoverase a aprendizaxe da prevención e da resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e a consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- Evitaranse os comportamentos, os estereotipos e os contidos sexistas, así como os que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Día da Violencia de Xénero	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.	X		
Día da Paz	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.		X	
Día da Muller	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.		X	
Día do Acoso escolar	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.			X

Observacións:

Participar na vida do centro facendo actividades relacionadas co aprendido (por exemplo un buzón de preguntas sobre a igualdade)

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Adecuación á temporalización das unidades didácticas.
Utilización dos distintos instrumentos de avaliación.
Metodoloxía empregada
Utilización de distintas estratexias metodolóxicas en función das unidades didácticas.
Medidas de atención á diversidade
Adecuación do nivel de dificultade ás necesidades do alumnado.
Toma de medidas de atención á diversidade para atender ao alumnado con NEAE no deseño das actividades.
Eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación.

Clima de traballo na aula
Participación activa de todo o alumnado.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Apoio e implicación por parte das familias no traballo do alumnado.

Descrición:

Estes indicadores de logro pretenden avaliar aspectos como a adecuación da proposta educativa ás características do grupo, a idoneidade das metodoloxías empregadas en cada momento, o grao de participación de alumnado e familias no proceso de ensino ou a adecuada resposta ás necesidades específicas do alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A principal referencia da que se disporá para este procedemento de seguimento e autoavaliación será a temporalización definida ao inicio do curso, debéndose analizar de xeito periódico se o programado se corresponde coas necesidades do alumnado, de modo que o desenvolvemento das unidades didácticas siga o calendario previsto. O documento elaborado para levar dito seguimento constituirase como un caderno de traballo na aula. Neste caderno do docente (empregarase Idoceo), reflectirase o desenvolvemento efectivo das sesións, facendo fincapé no aproveitamento destas e dos recursos dispoñibles. O propio seguimento da programación será realizado en Proens cando menos, unha vez ao mes, tal e como se reflicte na normativa, deixando constancia nas actas de reunión de departamento.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
32008951	IES Ramón Otero Pedrayo	Ourense	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Proxecto competencial	2º ESO	1	35

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	4
4.1. Concrecións metodolóxicas	8
4.2. Materiais e recursos didácticos	8
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	9
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	9
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	10
6. Medidas de atención á diversidade	10
7.1. Concreción dos elementos transversais	10
7.2. Actividades complementarias	11
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	11
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	12
9. Outros apartados	12

1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a materia de Proxecto Competencial do 2º curso da ESO, ten como referencia o currículo que establece Decreto 156/2022 do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Para a elaboración das unidades didácticas que desenvolverá a programación tívose como referencia un currículo que ten como obxectivo o desenvolvemento das competencias transversais mediante a realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. e que se pode configurar neste curso como un proxecto interdisciplinar en colaboración con distintos axentes sociais.

Outro aspecto que foi tido en conta á hora de deseñar a presente programación foi o centro no que se ía implementar: as características do mesmo, as do seu alumnado e o seu entorno.

Esta programación didáctica está pensada para ser levada á práctica no IES Ramón Otero Pedrayo, que foi o primeiro instituto da provincia de Ourense e trátase dun dos centros de ensino público máis antigos da provincia e un dos centros educativos con máis tradición e historia de Galicia.

En canto ao alumnado, temos tres grupos de 2º da ESO formado por alumnos e alumnas con idades comprendidas entre os 13 e 15 anos. Detallaremos a continuación os estudantes de cada grupo en concreto.

En 2º ESO A temos 13 alumnos matriculados.

No grupo de 2º ESO B temos 11 alumnos e alumnas matriculados nesta materia, entre os que destacamos dous alumnos TDAH.

Por último, temos 18 estudantes dentro do grupo de 2º ESO C, onde hai tamén un alumno TDAH.

Todos estes aspectos serán tidos en conta a nivel metodolóxico e na realización dos grupos de traballo.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Deseñar un plan de traballo para a realización dun proxecto ou a resolución dun problema a través da definición de obxectivos e das accións para acadalos, tendo en conta as necesidades da contorna.	1			1	1-5	3	1-2-3	
OBX2 - Desenvolver o proxecto segundo a planificación prevista mobilizando conxuntamente as competencias transversais que se requiran.	1-3		5	3	1-3	2	3	
OBX3 - Presentar os resultados asociados ao proxecto competencial empregando dun xeito respectuoso estratexias e ferramentas de comunicación adecuadas cunha linguaxe verbal e corporal positiva, con control das emocións negativas e, de ser o caso, co uso de recursos informáticos e audiovisuais.	1-5	3	3	2-3	1-3			3-4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Habilidades persoais	Actividades relacionadas con manexar as habilidades persoais do grupo. Coñecer aos compañeiros e coñecerse a si mesmos.	33	11	X		
2	Habilidades sociais	Aprenderemos, a través de diferentes actividades guiadas, como potenciar as habilidades sociais dos nosos estudante. Trataremos por exemplo a igualdade e o respecto entre os estudantes.	33	13		X	
3	Xestión emocional	Proxecto no que se traballarán as emocións e a xestión de problemas.	34	11			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Habilidades persoais	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executa as accións adecuadamente		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolve adecuadamente as incidencias		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valora os resultados correctamente.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Presentar o proxecto realizado en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
2	Habilidades sociais	13

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executar as actuacións planificadas.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolver as incidencias xurdidas.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Expoñer os traballos realizados en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
3	Xestión emocional	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia de coñecer e querer mellorar as habilidades persoais para ser mellores persoas.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Seleccionar recursos e materiais para a realización de carteis para as actividades.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar, seleccionar e analizar a información necesaria para a realización do proxecto.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Temporalizar as distintas fases do proxecto.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Solventar incidencias que poidan xurdir.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e coa temporización prevista	Executar as actuacións planificadas.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar os coñecementos axeitados.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais necesarios.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Resolve as incidencias correctamente.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Expoñer os traballos realizados en grupos.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica axeitadas.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Potenciar as emocións positivas na exposición.		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar recursos dixitais na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles.

Contidos

- Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta.
- Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

4.1. Concrecións metodolóxicas

En cada trimestre levarase a cabo un proxecto en relación coas habilidades sociais, persoais e emocionais para conseguir que o noso alumnado acade un crecemento persoal en relación ao grupo e a si mesmo. A temática foi escollida debido á detección da necesidade de temas coma o respecto e a igualdade dentro das aulas.

As actividades propostas ao longo do curso están dirixidas a reforzar os aspectos máis transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinabilidade e a conexión entre os distintos tipos de coñecemento. A finalidade é fomentar as relacións sanas entre o alumnado e desenvolver a confianza, autoestima, autonomía e traballo en equipo. O proxecto será realizado en grupos de traballo cooperativo, nos cales cada alumna ou alumno adopta un rol concreto e asume tarefas individuais que integrarán o resultado final do proxecto.

Na PRIMEIRA AVALIACIÓN, explícase a finalidade do proxecto: pescudar e buscar información sobre as distintas habilidades persoais e como se poden mellorar. Realizaranse diferentes actividades, entre as que destacamos unha delas que leva por título: "Coñécete a ti mesmo/a". O seu obxectivo é que os nosos estudantes identifiquen os rasgos da súa personalidade que deben tratar de mellorar e tamén que se coñezan mellor entre os seus compañeiros e compañeiras. Tamén se traballará a Violencia de Xénero a través de diferentes debates cos estudantes para que poidan desenvolver un pensamento crítico sobre o tema.

Na SEGUNDA AVALIACIÓN, unha vez que os alumnos xa traballaron as habilidades persoais, centrarémonos en mellorar as habilidades sociais mediante diferentes tarefas que englobarán o proxecto deste segundo trimestre. Por exemplo, realizaranse actividades relacionadas coa asertividade e sobre como solucionar conflitos.

Na TERCEIRA AVALIACIÓN, teremos o obxectivo de traballar a xestión emocional, tan necesaria hoxe en día en calquer aula. Realizaremos actividades nas que diferenciaremos as diferentes emocións. Por exemplo, realizaremos diferentes debates relacionados co tema.

Terán liberdade no emprego de materiais e modelos, dándolle a máxima difusión. As actividades que se realizan no proxecto poderán ser difundidas mediante breves presentacións polo centro.

Neste proxecto, trabállanse as todas as competencias clave contribuíndo interdisciplinarmente as seguintes materias:

- Matemáticas (uso de datos estatísticos e táboas en noticias da vida real nalgunha das actividades).
- Lingua Castelá (expresión oral e escrita, comprensión da información, lectura de textos...).
- Lingua Galega (expresión oral e escrita, comprensión da información, lectura de textos...).
- Educación en Valores Cívicos e Éticos (comportamento social, respecto á cultura e aos compañeiros/as...).
- Educación Plástica e Visual (deseño do formato de presentación dalgunha das actividades levadas a cabo).

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ordenador.
Pegamentos, colas.
Cartulinas e cartóns.
Programas para as presentacións (Canva, Genially, PowerPoint...)

O espazo habitual no que se desenvolverán as clases consiste nunha aula convenientemente equipada cun encerado dixital e outro tradicional, dispoñendo o alumnado de pupitres individuais, o que facilitará os necesarios cambios na súa distribución para o traballo grupal.

Parte das sesións serán levadas a cabo na aula de informática onde os grupos buscarán a información

correspondente e comezarán a redactar as súas propostas.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Ao inicio de curso, nas primeiras sesións, realizarase unha proba inicial baseada en competencias clave que consiste nunha actividade oral na que se pretende coñecer ao alumnado con diferentes preguntas abertas. O seu obxectivo é facilitar información sobre distintos aspectos do alumnado, tales como posibles dificultades de aprendizaxe ou capacidades por riba da media do grupo. A dita información servirá para programar as adaptacións precisas, así como para a elaboración das actividades de reforzo e de ampliación no caso de ser necesarias. Os resultados da dita proba daranse a coñecer durante unha reunión establecida polo centro ao inicio do curso e na que se atopará a totalidade da xunta avaliadora. En función dos resultados obtidos, e sempre coa intervención do departamento de orientación levaranse a cabo as medidas de atención pertinentes.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	33	33	34	100
Táboa de indicadores	100	100	100	100

Criterios de cualificación:

Entre os procedementos de avaliación:

- PRIMEIRA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.
- SEGUNDA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.
- TERCEIRA AVALIACIÓN: Presentación e entrega dun dossier con todas as actividades realizadas durante as clases, onde valoraremos tamén as exposicións dos traballos.

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de cotexo nas que se avaliarán aspectos de traballo cooperativo, desempeño de rol concreto, realización de tarefas individuais, presentación, orde...

A nota da avaliación ordinaria en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

Criterios de recuperación:

No caso de que un alumna/o non realice as tarefas asignadas ou non coopebre adecuadamente no grupo de traballo dificultando o desenvolvemento do proxecto, terá que realizar unha proba escrita, a cal constará de distintas preguntas test de resposta única sobre diferentes aspectos relacionados coas habilidades persoais, sociais e traballo en equipo.

A nota de dita proba representará a nota da avaliación parcial correspondente.

De igual xeito, no caso de que unha alumna/o teña dúas avaliacións suspensas, deberá realizar unha proba escrita final, con preguntas test de resposta única sobre diferentes aspectos traballados neste proxecto.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Ao alumnado que durante este curso académico esté en segundo da ESO con esta materia pendente, se lle exixirá o mesmo grao mínimo de consecución que ao alumnado que cursa a materia por primeira vez.

Este alumnado, deberá facer e entregar un proxecto de temática libre. De este modo:

Na primeira avaliación entregará un dossier coa planificación e escolla da temática do proxecto.

Na segunda avaliación amosará as distintas fases de execución do proxecto.

Na terceira avaliación presentará o proxecto final.

Como instrumentos de avaliación, empregaranse distintas listas de cotexo e rúbricas asociadas aos anteriores procedementos. Nestas rúbricas avaliaranse aspectos como a realización de tarefas encomendadas, presentación, orde, produto finais, claridade expositiva...

A nota da avaliación ordinaria en xuño virá dada pola media aritmética das notas das avaliacións parciais.

6. Medidas de atención á diversidade

Para os alumnos/as con necesidades específicas de apoio educativo serán deseñadas de xeito específico de modo que se facilite o desempeño do seu rol no proxecto. Do mesmo modo, prestaráselle unha maior atención na aula e nas actividades fóra da aula, estando pendentes en todo momento do seu desempeño así como da consecución das súas tarefas individuais. Todo isto sen prexuízo de que a medida que avance o curso poida detectarse a necesidade deste tipo de actividades individualizadas noutros alumnos/as establecéndose, de ser o caso, os necesarios reforzos educativos.

Por outra banda, tamén están previstas actividades de ampliación para aquel alumnado que presente un maior ritmo de aprendizaxe. Tratarase de actividades motivadoras, que en todo caso vaian máis aló dos xa afianzados mínimos da materia e que supoñan un maior desafío na busca de información, así como a interrelación dos diferentes contidos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Comprensión da Lectura	X	X	X
ET.2 - Expresión Oral e Escrita	X	X	X
ET.3 - Comunicación Audiovisual	X	X	X
ET.4 - Competencia Dixital	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X

Observacións:

No deseño de actividades á hora de traballar en grupo:

- Fomentaranse de maneira transversal a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais.
- Promoverase a aprendizaxe da prevención e da resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e a consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- Evitaranse os comportamentos, os estereotipos e os contidos sexistas, así como os que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Día da Violencia de Xénero	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.	X		
Día da Paz	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.		X	
Día da Muller	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.		X	
Día do Acoso escolar	Realización e posterior difusión polo centro dun traballo sobre esta temática.			X

Observacións:

Participar na vida do centro facendo actividades relacionadas co aprendido (por exemplo un buzón de preguntas sobre a igualdade)

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Adecuación á temporalización das unidades didácticas.
Utilización dos distintos instrumentos de avaliación.
Metodoloxía empregada
Utilización de distintas estratexias metodolóxicas en función das unidades didácticas.
Medidas de atención á diversidade
Adecuación do nivel de dificultade ás necesidades do alumnado.
Toma de medidas de atención á diversidade para atender ao alumnado con NEAE no deseño das actividades.
Eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación.

Clima de traballo na aula
Participación activa de todo o alumnado.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Apoio e implicación por parte das familias no traballo do alumnado.

Descrición:

Estes indicadores de logro pretenden avaliar aspectos como a adecuación da proposta educativa ás características do grupo, a idoneidade das metodoloxías empregadas en cada momento, o grao de participación de alumnado e familias no proceso de ensino ou a adecuada resposta ás necesidades específicas do alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A principal referencia da que se disporá para este procedemento de seguimento e autoavaliación será a temporalización definida ao inicio do curso, debéndose analizar de xeito periódico se o programado se corresponde coas necesidades do alumnado, de modo que o desenvolvemento das unidades didácticas siga o calendario previsto. O documento elaborado para levar dito seguimento constituirase como un caderno de traballo na aula. Neste caderno do docente (empregarase Idoceo), reflectirase o desenvolvemento efectivo das sesións, facendo fincapé no aproveitamento destas e dos recursos dispoñibles. O propio seguimento da programación será realizado en Proens cando menos, unha vez ao mes, tal e como se reflicte na normativa, deixando constancia nas actas de reunión de departamento.

9. Outros apartados